

Bundel voor de leerkracht

Beste juf of meester,

1. Een schoolplaat (dubbelzijdig)

‘Welkom op de vuilnisbelt’ - ‘Welkom in de afvalfabriek’

Deze bundel vormt het verhaal bij bovenstaande schoolplaat.

- Aan de hand van enkele voertuigen wordt je klas ondergedompeld in de boeiende geschiedenis van sorteren, recyclen en hergebruiken. (ca. 30 min.)

- Een kijkje in de composthoop en de wormentoren: alles over compost. (ca.15 min.)

- Het Recycle Atelier: je klas maakt handgeschept papier door zelf papier te recycleren. (ca. 60 min.)

Ga in een halve cirkel rond het schoolbord zitten. Zo kan iedereen de schoolplaat (of prent) goed zien.

Zorg dat je iets bij hand hebt waarmee je een detail op de schoolplaat kan aanduiden.

Lees nu de verschillende de hoofdstukken aan je klas voor. Per hoofdstuk wordt er aangegeven wat je moet **voorlezen**, welk detail je kan **aanduiden** en welke **vragen** je kan stellen.

We starten met de voorzijde van de schoolplaat.

Veel plezier!

Welkom op de vuilnisbelt
 Waarom we ons zo met afval moeten bezighouden.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22

Achterzijde schoolplaat

Hoofdstuk I

Een berg (put vol met) afval

Voorlezen

“Zoals jullie al weten wonen we met héél veel andere mensen op de aarde.

Samen zorgen wij voor een hele hoop afval.

Kijk nu eens opzij naar je buurmeisje of je buurjongen, want elk jaar maken jullie met twee ongeveer 1000 kg afval. Zoveel weegt een grote krokodil, een klein nijlpaard of een auto. Probeer straks maar eens samen een auto op te tillen, dan voel je meteen dat je best veel troep maakt (en dan weet je ineens hoeveel een nijlpaard of een krokodil weegt).

Maar wat is afval precies? En is het dan zo erg dat het zo’n zware hoop wordt?

We gaan er samen eens naar kijken.”

Vragen

Op deze prent zien jullie een tekening van een vuilnisbelt.

Denken jullie dat de vuilnisbelt een gezonde plek is?

De vuilnisbelt (of stortplaats) is heel ongezond voor onze planeet ‘de aarde’ (dus ook voor ons).

Wanneer we ons afval in de foute vuilnisbak gooien, reist het van de vuilnisbak naar de vuilnisbelt.

Eens op de vuilnisbelt aangekomen, wordt het afval vaak eerst verbrand. Wat overblijft wordt in een diepe put gegooit. Hier verdwijnt het afval langzaam en komen er vieze gassen vrij. Deze gassen zorgen ervoor dat de aarde te snel opwarmt. Het is dus heel belangrijk om zo weinig mogelijk afval naar de vuilnisbelt te sturen!

(Info voor de juf of meester: Bij het vergaan van het afval komen broeikasgassen vrij: koolstofdioxide en methaan.)

Toch zien jullie hier een hele boel afval op de vuilnisbelt liggen.

Kunnen jullie mij vertellen wat het woordje ‘afval’ betekent? Wat denken jullie dat afval is?

Wanneer je iets in de vuilnisbak gooit, wordt dit afval.

Het zijn dingen die je vaak niet meer kan gebruiken, dus weggooit.

Vinden jullie dat alles op deze vuilnisbelt ‘afval’ is?

Is er iets dat jij niet in de vuilnisbak zou gooien?

Het badeendje (speelgoed).

Als jij het badeendje niet meer zou willen hebben, waar zou jij het dan naartoe brengen?

De kringwinkel, de rommelmarkt (of je geeft het aan iemand).

Het eendje krijgt een tweede leven in iemand zijn bad.

Het badeendje wordt dus hergebruikt.

Is er nog iets op de vuilnisbelt dat je zou kunnen hergebruiken?

Welk afval zou jij een tweede leven kunnen geven? *bv. Knutselen*

1. Plastic zak (+ wortel)	12. Frietbakje (+ plastic vork)
2. Blad van een boom	13. Eierdoos (+ eitje)
3. Badeendje	14. Blikje
4. Peer	15. Bidon of flacon (= grote fles)
5. Papieren vliegtuigje	16. Plastic flesje
6. Kroonkurk (= metalen dopje)	17. Tube (tandpasta)
7. Glazen pot (+ snoepjes)	18. Paprika
8. Drankkarton of drankbrikje (Fristi)	19. Papieren bootje
9. Glazen fles	20. Glazen pot (+ wortel)
10. Kartonnen doos (+ drankkarton)	21. Wc-rol
11. Bananenschil en visgraat	22. Glazen fles (+ brief)

Hoofdstuk II

Afval sorteren

Voorlezen

“We moeten er samen voor zorgen dat er zo weinig mogelijk afval op de vuilnisbelt belandt.

Dit kan je doen door afval een tweede leven te geven of te hergebruiken.

Het afval dat je niet kan hergebruiken, kan je sorteren.

Het enige dat je hiervoor moet doen, is het afval in de juiste vuilnisbak gooien.

We gaan eens kijken of jullie goed kunnen sorteren.”

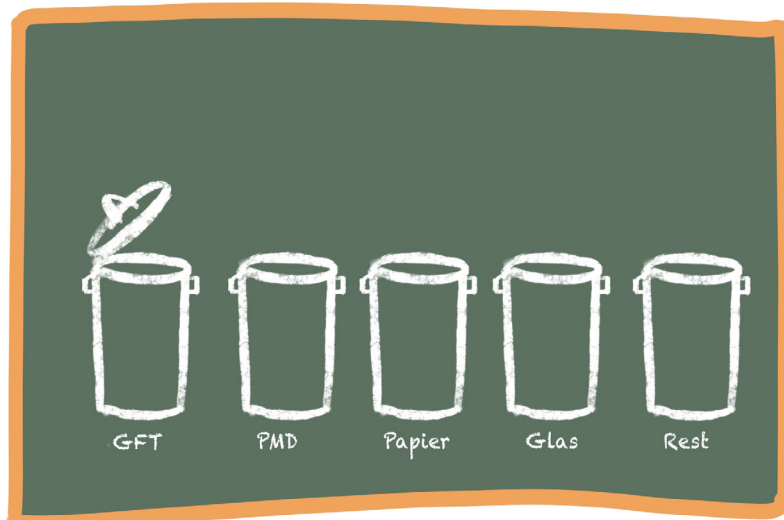
Tekenen en vragen

Ik teken vijf belangrijke vuilnisbakken op het schoolbord.

Kunnen jullie mij vertellen welk nummer er in welke vuilnisbak thuishoort?

Tip: bij twijfel kan je het ‘Afvalalfabet’ (ILvA) of de ‘Sorteerwijzer’ (vb. Milieu Centraal) online raadplegen.

(Opgelet: wat wordt ingezameld en wat niet, kan van gemeente tot gemeente variëren.)

- **GFT**: Groente-, Fruit- & Tuinafval

Sommige mensen hebben een composthoop.

- **PMD**: Plastic verpakkingen,
Metalen verpakkingen & Drankkartons.

Vanaf 2021 mag je in Vlaanderen alle plastic verpakkingen in de ‘nieuwe blauwe zak’ steken (PMD). Deze verpakkingen worden ergens anders nog wel in de vuilnisbak met ‘Restafval’ gegooid.

- **Papier-Karton**

- **Glas**: wit glas en gekleurd glas

- **Restafval**: Alles wat je niet in één van de andere vuilnisbakken kan steken.

Restafval belandt op de vuilnisbelt. Deze vuilnisbak kan je best zo leeg mogelijk houden.

1. Plastic zak: **PMD**

(nieuwe blauwe zak)

Wortel: **GFT**

2. Blad van een boom: **GFT**

3. Badeendje: **Kringwinkel**

Kapot speelgoed: containerpark

Kapotte spullen: kan je herstellen?

4. Peer: **GFT**

5. Papieren vliegtuigje: **Papier**

6. Kroonkurk: **PMD**

7. Glazen pot: **Glas**

Snoepjes: wikkel in PMD

(nieuwe blauwe zak)

8. Drankkarton of drankbrikje: **PMD**

9. Glazen fles: **Glas**

10. Kartonnen doos: **Papier-Karton**

Drankkarton: PMD

11. Bananenschil: **GFT**

Visgraat: mag ook in GFT

12. Frietbakje: *proper? Papier*

vuil? Restafval

Plastic vork: Restafval

13. Eierdoos: **Papier-Karton**

Eitjes: mag ook in GFT

14. Blikje: **PMD**

15. Bidon of flacon:

- 8 liter & leeg? PMD

+ 8 liter & leeg? Containerpark

Gevaarsymbool? KGA

16. Plastic flesje: **PMD**

17. Tube: **PMD**

(nieuwe blauwe zak)

18. Paprika: **GFT**

19. Papieren bootje: **Papier**

20. Glazen pot: **Glas**

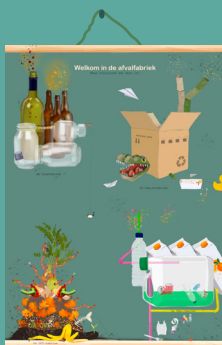
Wortel: GFT

21. Wc-rol: **Papier-Karton**

22. Glazen fles: **Glas**

Brief: Papier

Hoofdstuk III

De vier grote afvalfabrieken

Voorlezen

“Er kan dus best veel afval gesorteerd worden.

Door goed te sorteren reist het afval niet naar de vuilnisbelt, maar belandt het in de juiste fabriek.

Jullie zien hier vier grote fabrieken, die een gedeelte van het gesorteerde afval ontvangen en verwerken.

In de fabriek wordt het afval schoongemaakt en verpulverd tot materiaal waaruit we nieuwe dingen kunnen

maken. Met andere woorden: het afval wordt verwerkt tot nieuwe grondstoffen. Dit heet recyclage (of recycling).

Op de vuilnisbelt worden niet alleen gevaarlijke gassen gevormd, maar gaan er ook grondstoffen verloren.

Het is dus heel belangrijk dat je afval goed sorteert door alles in de juiste vuilnisbak te steken.”

Aanduiden en vragen

Bijna al het afval is in de juiste fabriek beland. We overlopen samen de vier verschillende fabrieken.

1. De Glasfabriek (links boven)

Hier reist wit glas en donker glas naartoe (glazen flessen en potten).

Dit glas wordt in duizend stukjes gebroken en gesmolten om er... opnieuw glazen flessen van te maken!

In deze fabriek ligt nog één ding niet op zijn plaats (zie prent). Weten jullie wat het is?

Het dopje op de fles is meestal van metaal gemaakt. Dit dopje mag je in de PMD-vuilnisbak gooien.

2. De PMD-fabriek (rechts onder)

Hier reist de vuilnisbak met Plastic verpakkingen, Metalen verpakkingen en Drankkartons naartoe.

In de fabriek worden de materialen nog eens gesorteerd.

Weten jullie hoe ze het metaal eruit kunnen vissen?

Metalen ‘verpakkingen’ zijn vaak van ijzer gemaakt (bv. blikje). IJzer kan opnieuw gesmolten worden en in een andere vorm gegoten worden. IJzer kan je met een magneet uit de hoop vissen. Tip: test het in de klas.

Aan de waslijn onder de fabriek hangen de verpakkingen die in Vlaanderen nu ook in de PMD-zak gestoken

mogen worden (plastic zakje, tube, wikkel van een snoepje). Kan je raden wat ze van plastic (PMD-zak) maken?

Er worden o.a. opnieuw flessen van gemaakt, maar ook truien van fleecestof.

Mogen plastic rietjes in de PMD-vuilnisbak gegooid worden?

Waarom wel of waarom niet?

Plastic rietjes horen niet thuis in de PMD-zak (ook niet in Vlaanderen).

Het zijn tot slot geen ‘Plastic verpakkingen’.

Tip: Kijk het filmpje van het Klokhuis (YouTube):

‘Hoe werkt recycling van plastic? | Doen Ze Dat Zo?’

Tot slot blijven de drankkartons over.

Hier maken ze o.a. Wc-papier en papieren zakken van.

3. De Papierfabriek (rechts boven)

Dit is een papierfabriek die oud papier en karton verzamelt.

Niet al het papier mag zomaar naar de fabriek. Zien jullie het ook?

Het frietpak vaart weg. Heel vies papier of karton moet in de restafval (en gaat naar de vuilnisbelt). Van het proper papier kan men opnieuw papier maken.

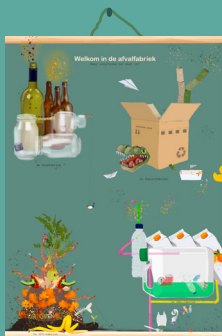
4. De GFT-fabriek (links onder)

Groente,- Fruit- en Tuinafval zijn welkom, maar je kan er ook visgraten en eierschalen in kwijt.

Hier staat een speciale GFT-fabriek afgebeeld, die ook wel een ‘Wormentoren’ wordt genoemd.

Hier komen we straks meer over te weten.

Hoofdstuk IV

De drie belangrijke 'afval-werkwoorden'

Voorlezen en vragen

"Over de hele wereld wordt er één symbool gebruikt om de recyclage (of recycling) van materialen aan te duiden.

Dit symbool is bij iedereen hetzelfde (=universeel symbool).

Zien jullie dit symbool op de prent staan?

Gebruik dit symbool als een geheugensteuntje, want als het om afval gaat bestaan er drie belangrijke regels.

Deze regels noem ik de drie belangrijke 'afval-werkwoorden'.

Kunnen jullie de drie werkwoorden op de prent terugvinden en in de juiste volgorde zetten?"

1. Voorkomen (verstopt in de Wormentoren)

Zo weinig mogelijk afval maken is natuurlijk de beste oplossing.

Je probeert je eigen afvalberg zo klein mogelijk te houden.

Kunnen jullie op de prent iets aanduiden wat je niet echt nodig hebt?

Kan je bepaalde dingen door iets anders vervangen?

bv. plastic flesje (drinkbus), rietjes, plastic zakje (linnen draagtas), ...

2. Hergebruiken (verstopt in het papieren bootje)

Denk hier even terug aan het badeentje. Door het naar de Kringwinkel te brengen, kreeg het eendje een tweede leven.

Je kan afval ook hergebruiken door er iets van te knutselen of door het een plekje bij je thuis te geven.

bv. glazen pot voor snoep, glazen pot voor pennen,....

Tot slot kan je kapotte spullen laten herstellen, zodat ze niet op de afvalberg belanden. Vaak is het goedkoper om iets opnieuw te kopen, maar als je kapotte spullen laat herstellen, krijg je minder afval.

Hebben jullie kapotte spullen thuis? Gaan jullie het laten herstellen?

3. Recycleren (verstopt in de titel)

Heb je toch nog afval over? Wat moet je dan doen?

Dan is het aan jou om het afval goed te sorteren door het in de juiste vuilnisbak te gooien.

Op deze manier wordt het afval naar de juiste fabriek gestuurd.

Kunnen jullie mij een reden geven waarom dit goed is?

- Er belandt minder afval op de vuilnisbelt, waardoor er minder gevaarlijke gassen ontstaan.

- Daarnaast gaan er geen grondstoffen verloren, maar kunnen nieuwe spullen uit oude spullen gemaakt worden.

Voorlezen en vraag

"We zijn bij de laatste vraag aanbeland!

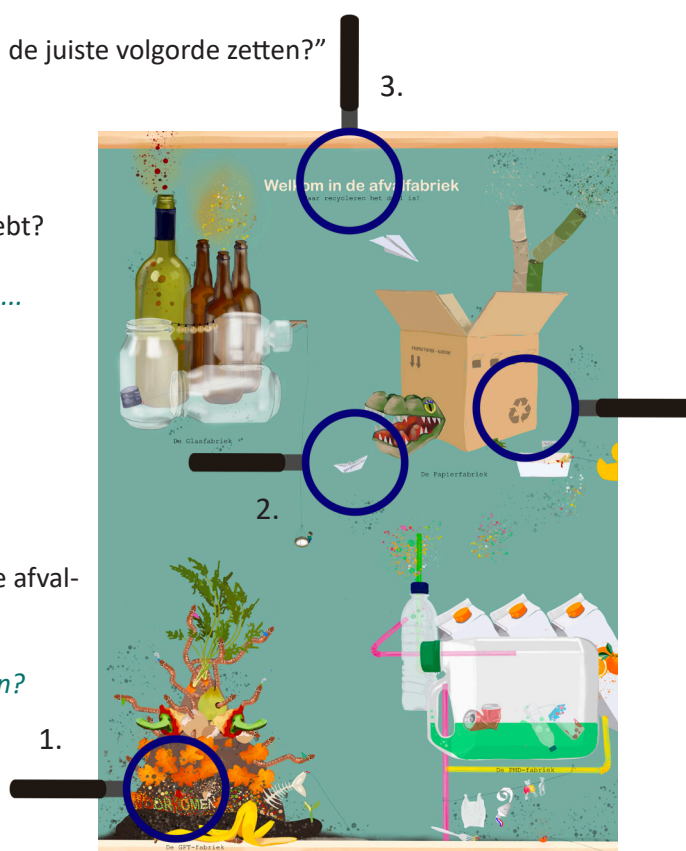
Op de prent kunnen jullie al het afval uit vuilnisbelt in de juiste fabriek terugvinden.

Eén ding is hier niet aanwezig en lag wel in de diepe put van de vuilnisbelt.

Wie heeft een goed geheugen en kan raden wat hier ontbreekt?

De boodschap in de fles (brief).

Deze brief heb ik hier voor mij liggen. Willen jullie weten wat erin geschreven staat?"

Dag meisjes en jongens,

Wat goed dat jullie afval sorteren!

Hoe minder we naar de vuilnisbelt sturen, hoe beter.

Maar... wat gebeurt er in die geheimzinnige fabrieken die ons afval recycleren (en er nieuwe spullen van maken)?

Er is maar één manier om dit te weten te komen en dat is...het zelf doen!

Jullie worden verwacht in het Karrenmuseum, waar jullie in 2 fabrieken aan de slag kunnen gaan: de Papierfabriek (Recycle Atelier) en de GFT-fabriek.

- In de Papierfabriek leren jullie alles over het recycleren van papier. Doe speelkledij aan, want jullie gaan zelf papier maken!

- In de GFT-fabriek leren jullie alles over het recycleren van Groente-, Fruit- en Tuinafval. Zoals jullie al weten, staat er wormentoren in het museum. Zoals het woord al prijsgeeft is dit een toren vol met wormen, die al het werk in de fabriek doen. Wees gerust, jullie gaan deze harde werkers van dichtbij leren kennen.

Vóór jullie naar het Karrenmuseum komen, moeten jullie wel eerst twee dingen doen:

1. Maak zelf een papiermonster! Hoe gekker, hoe liever! Gebruik een grote doos voor de buik van het monster, want hier verdwijnt al het oud papier in. Neem het gevulde monster mee naar het Karrenmuseum, want met het oud papier gaan we aan de slag in de papierfabriek.

2. Verzamel een beetje groente- en fruitafval. Dit kan bv. een opgegeten appel zijn. Vraag de dag voor jullie bezoek aan je ouders of zij restjes van groenten of fruit hebben. Als de restjes te oud zijn, gaat het misschien stinken.

Zijn jullie er klaar voor?

Dan wens ik jullie heel veel knutselplezier en tot binnenkort in de fabriek!

Groe(n)tjes uit het Karrenmuseum!

PS Roep het van de daken!

Post een foto(@karrenmuseum) van jullie afvalmonster of van jullie uitstap op de Facebookpagina van jullie school.

Zo komt iedereen te weten dat jullie afval sorteren!

Want...hoe meer mensen er sorteren, hoe minder afval er op de vuilnisbelt belandt!

